

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tiedonhallintalaki: lausuntomenettely

Liiteaineisto asetuseräluonnoksen lausuntokierrokselle 24.9.-5.11.2019

Sisältö

- Ketä lausuntomenettely koskee, mistä siinä on kyse?
- Lausuntomenettelyn tarkoitus ja käyttöönoton valmistelu
- Lausuntomenettely osana tiedonhallinnan muutosten arviointia
- Lausunnon kohteet, lausuntopyynnön sisältö ja ajankohta
- Lisätietoja

Ketä lausuntomenettely koskee, mistä
siinä on kyse?

Ketä lausuntomenettely koskee?

- Tiedonhallintalain 9 §:n Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa koskee valtion virastoja ja laitoksia
  - Huom. Tiedonhallintalakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa toimiviin valtion viranomaisiin.

Lausunto tiedonhallinnan muutosten arvioinneista

- Lausunto annetaan valtion viraston ja laitoksen tiedonhallintaa koskevien muutosten arvioinnista
- Tavoitteena kehitystyön varhaisen vaiheen ohjaus ajankohdassa, jolloin varsinaista muutoksen toteutusta ei olisi vielä käynnistetty
- Lausunto, kun:
  - arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan
  - muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksi
- Hallinnollisten uudistusten (organisatoriset tai tehtävien muutokset) osalta arviointi tehtäisiin osana lainsäädäntövalmistelua (TiHL 8.2 §)

Mikä on muuttumassa?

Verrattuna tietohallintolakiin (634/2011) ja sitä täsmentävään VN asetukseen (1249/2014)

- Ohjaus ei kiinnity enää tietohallintolain mukaisesti tietojärjestelmien hankintoihin
  - Lausunto annetaan valtion viraston ja laitoksen tiedonhallintaa koskevien muutosten arvioinnista
- Kriteerit lausuntopyynnön esittämiselle
  - Painotetaan yhteisiä tietovarantoja ja palveluja
  - Tietohallintolain mukaisen menettelyn yhteydessä toteutettu 1-5 M€ hankkeiden itsearviointien kommentointi lakkaa
- Lausuntopyynnön ajankohta
  - Lausuntopyynnot on tarkoitus esittää pääsääntöisesti toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä
- Lausuntopyynnön tietosisältö

- 31.12.2019

Tietohallintolaki (634/2011)

TietohL 4.4 §

Valtion virastot, laitokset ja liikelaitokset
Tuomioistuinten ja lainkäyttöelinten hallinnolliset tehtävät

Ennen päätöstä tietohallintoa koskevasta hankinnasta

Laaja toiminnallinen merkitys

Merkittävä taloudellinen arvo

Hankkeen kokonaiskustannusarvio > = 5 M€

Hankinnan ennakoitu arvo > 5 M€

Tehtävien ja asiakkaan palvelun kannalta olennainen

TAI

Tarkoitettu usean viranomaisten käytettäväksi

TAI

Koskee tietohallintolain 10 §:ssä tarkoitettuja tietovarantoja

VNA 1249/2014

TietohL 4.4 §

Valtiovarainministeriön lausunto

1.1.2020 -

Tiedonhallintalaki (906/2019)

Valtion virastot ja laitokset

TiHL 9 §

Hallinnollisen uudistuksen vaikutukset

Tiedonhallintamalin sisältö

TiHL 5.3 §

Vastuut
Tietoturvallisuus
Tietoaineistojen muodostaminen ja luovutus
Asianhallinta

Tietojärjestelmien käyttöönoton vaikutukset

Muutoksen taloudelliset vaikutukset

TiHL 8.1 §

Merkittävä toiminnallinen vaikutus

Merkittävä taloudellinen vaikutus

Yhteisten tietovarantojen rajapinnat

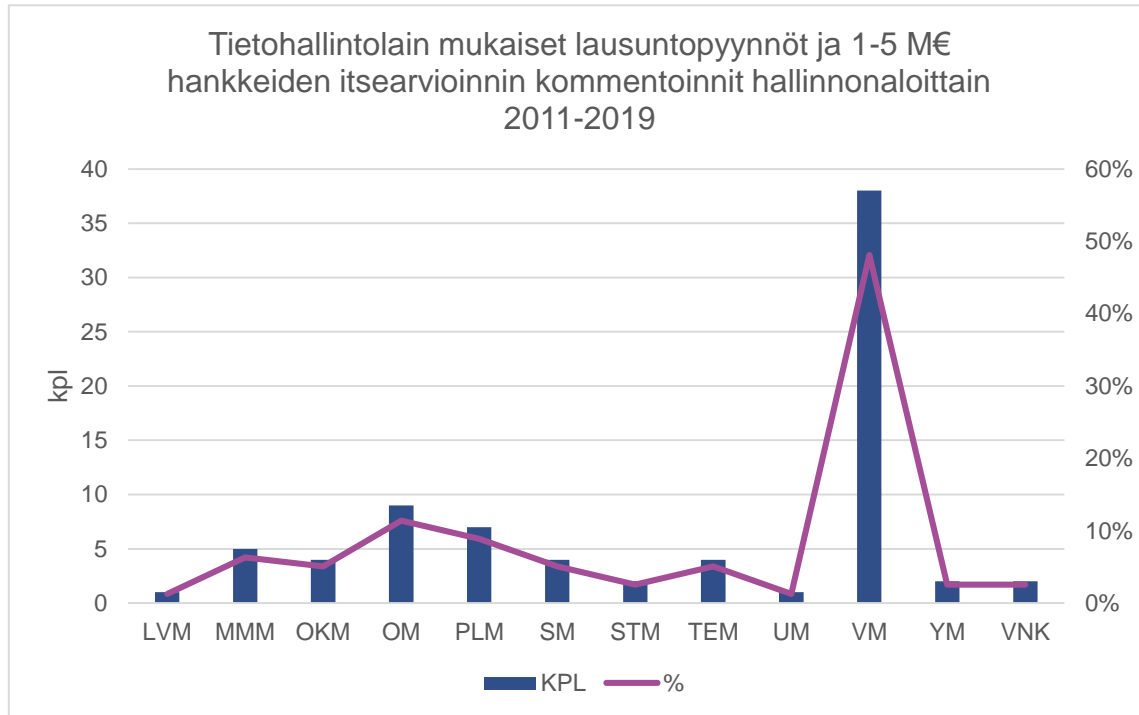
Tarkennetaan VN asetuksella

Valtiovarainministeriön lausunto

TiHL 9 §

Käsittelyt tietohallintolain mukaiset lausuntopyynnöt ja itsearviointien kommentoinnit

Kpl ja %-määrät hallinnonaloittain vuosina 2011-2019

Lausuntomenettelyn tarkoitus ja käyttöönoton valmistelu

Lausunntoimenettelyn tarkoitus

Valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset

Tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudellisten vaikutusten arviointi virastossa ja laitoksissa sekä laajemmin valtion ja julkisen talouden kokonaisuuksissa

Yhteiseen käyttöön kehitettävissä tietovarannoissa huolehditaan yhteentoimivuudesta ja tehokkaasta tietojen hyödyntämisestä.

Tietojärjestelmien yhteentoimivuus, tietoturvallisuus ja yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen käyttö otetaan huomioon asianmukaisella tavalla.

Tietojärjestelmien hanketoiminnan taloudellisten ja toiminnallisten riskien ennakointi ja suunnitelmien realistisuus.

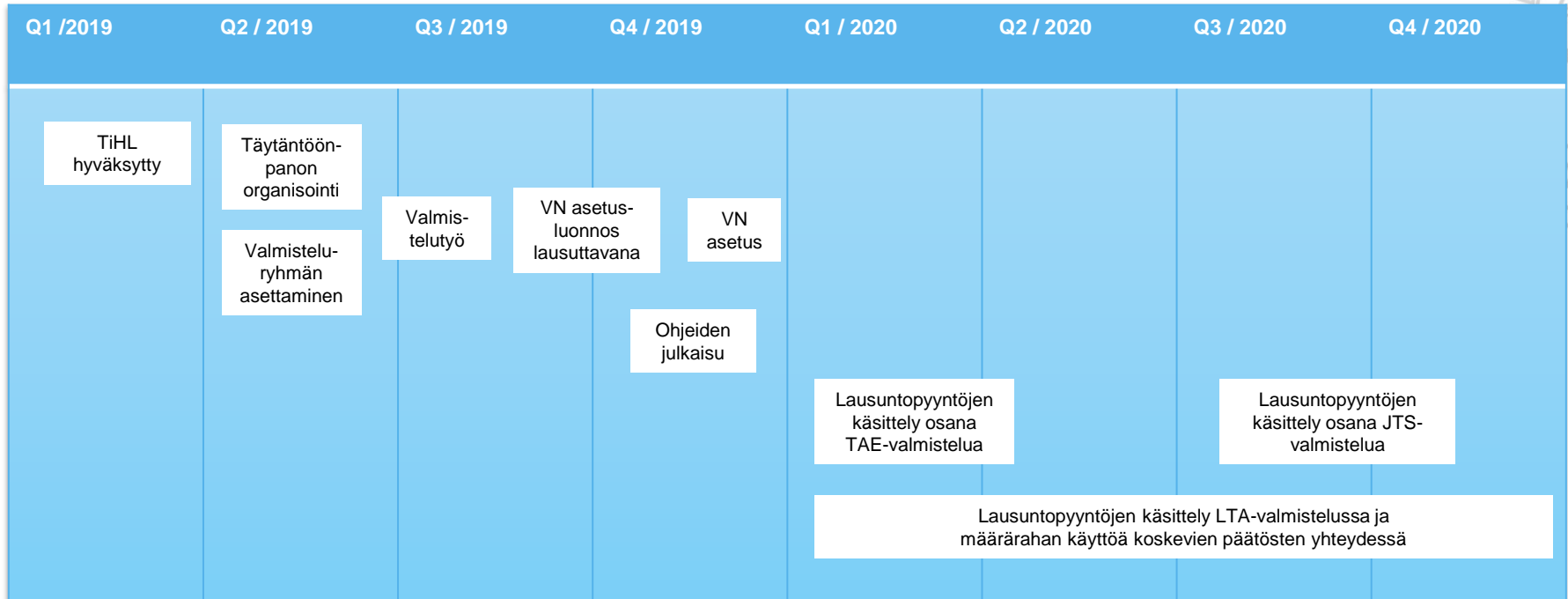
Vaikutusten esittäminen jo suunnittelun yhteydessä tukee hankkeen toteutuksen suunnittelun lisäksi hankkeen seurannassa käytettävien arviointimenetelmien ja mittareiden suunnittelua.

Julkiset palvelut ja toiminta mahdollista toteuttaa entistä laadukkaammin, tuloksellisemmin ja tehokkaammin.

Tietosuojaan, tietoturvallisuuden ja tietoaineistojen vastuullisen hyödyntämisen sekä julkisuusperiaatteen toteutumisen edistäminen.

Tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden edistäminen.

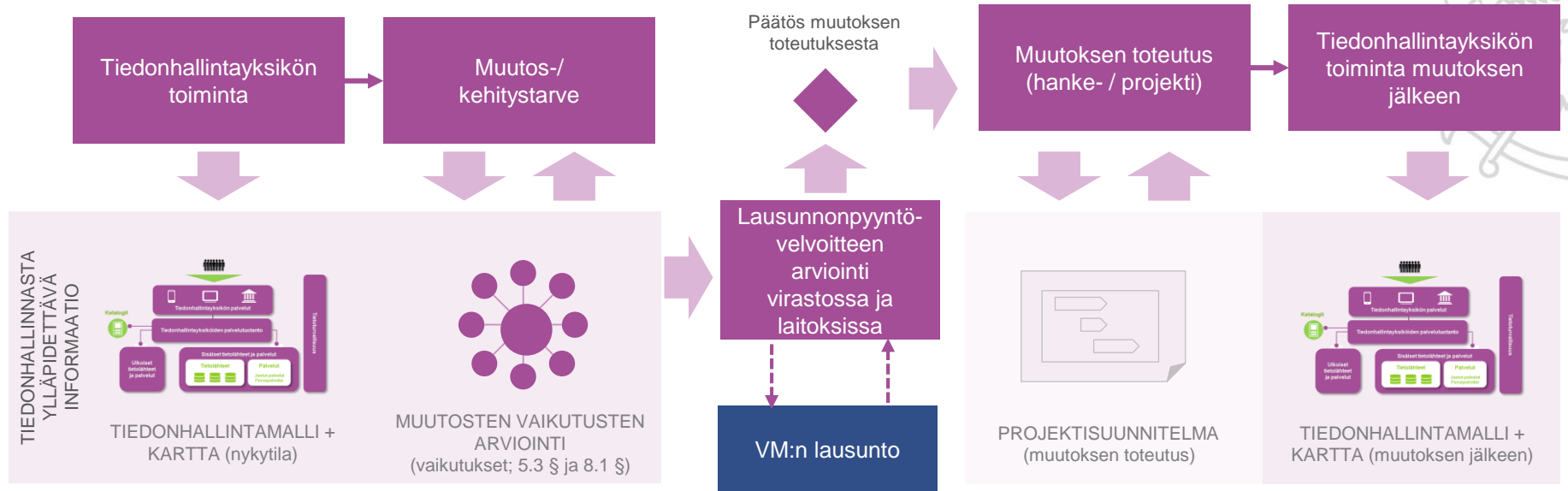
Lausuntomenettelyn valmistelu ja käyttöönotto

Valmisteluryhmän asettamispäätös Hankeikkunassa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=VM095:00/2019>

Lausuntomenettely osana tiedonhallinnan muutosten arviointia

Lausuntomenettely osana viraston tiedonhallinnan muutoksen arviointia

- Suositus tiedonhallintamallista
- Suositus muutosten vaikutusten arvioinnista ja muutossuunnitelmasta
- Tiedonhallintakartta
- Kustannushyötyanalyysimallipohja
- VM: Lausuntomenettelyn yleinen ohjeistus
- Hallinnonalan ministeriö: Lausuntomenettelyn tarkentava ohjeistus

Lausuntopyynnön lähtökohtana tiedonhallintaan kohdistuvien muutosten arviointi

5.3 §

Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa, tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa:

- tiedonhallinnan vastuisiin,
  - tietoturvallisuusvaatimuksiin ja –toimenpiteisiin,
  - tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin,
  - asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin, sekä
  - asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin
- ➔ arvioinnissaan otettava huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä

8.1 §

Virastoissa arvioitava lisäksi tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset...

Tiedonhallintamallin tarkoitus

TiHL 5 §: tiedonhallintayksikössä on ylläpidettävä sen **toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa** tiedonhallintamallia

1. Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi

2. Tiedonhallintamallia ylläpidetään tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi → *julkisuusperiaate*

3. Tiedonhallintamallia ylläpidetään moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi ja tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi

4. Tiedonhallintamallia ylläpidetään tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi

Tiedonhallintayksiköllä on selkeä kuvaus toimintaympäristön tiedonhallinnasta.

Tiedonhallintamalli palvelee informaatiokokonaisuutena, jonka avulla vastuullinen johto pystyy toteuttamaan velvollisuutensa.

Lausunnon kohteet, lausuntopyynnön sisältö ja ajankohta

Milloin tiedonhallinnan muutoksesta edellytettäisiin lausuntoa?

asetusluonnos 1 §

1

Julkisen hallinnon tai valtion **yhteisen** tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen arvioitu kokonaiskustannus on vähintään **1 miljoonaa euroa**.

2

Toimialojen tai toimialan yhteiseen käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muuttamisen arvioitu kokonaiskustannus on vähintään **5 miljoonaa euroa**.

3

Valtion **viraston tai laitoksen** omaan käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen arvioitu kokonaiskustannus on vähintään **5 miljoonaa euroa** ja käyttöönotolla arvioidaan olevan **vaikutuksia** muiden **viranomaisten tiedonsaantiin**.

4

Julkisen hallinnon tai valtion **yhteisten** tietovarantojen **rajapintojen** tietorakenteiden muutoksen arvioitu kokonaiskustannus on vähintään **1 miljoonaa euroa**.

Miten lausuntopyynnön tietosisältö muodostuisi?

asetusluonnos 2 §

LAUSUNTOPYYNTÖ

Muutosvaikutusten arviointi
(5.3 §)

Suositus muutosvaikutusten arvioinnista ja muutossuunnitelmasta tulee lausuttavaksi 10/2019. Tiedonhallintalautakunta antaa suosituksen alkuvuodesta 2020.

Taloudellisten vaikutusten arviointi
(8.1 §)

Arvioinnin keskeinen sisältö lausuttavana 24.9.-5.11. lausuntomenettelyn VN asetuseräluonnosta koskevan lausuntopyynnön yhteydessä

Alustava suunnitelma toteutuksesta

Arvio toteuttamisedellytyksistä

Esimerkiksi aikataulu, keskeiset toimenpiteet ja riippuvuudet. Ohjeistus laaditaan suhteessa tiedonhallintalautakunnan antamien suositusten tulevaan sisältöön.

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Arvioidut kokonaiskustannukset

Lausunnon pyytäjä

- Kehittäminen
- Ylläpito
- Muutos nykytilaan
- Kustannusten erittely vuosittain: henkilöstömenot, hankinnat ja muut menot
- Rahoituslähteet ja lisämäärärahatarpeet

Muu valtionhallinto

- Muulle valtionhallinnolle aiheutuvat kustannukset
- Vuosittainen erittely

Muu julkinen hallinto (mm. kunnat)

- Arvio muulle julkiselle hallinnolle aiheutuvista kustannuksista
- Vuosittainen erittely

Hyödyt ja mittarit

Taloudelliset hyödyt (säästöt, lisätuotot)

- Tiedonhallintayksikkö
- Muu valtiontalous
- Muu julkinen talous

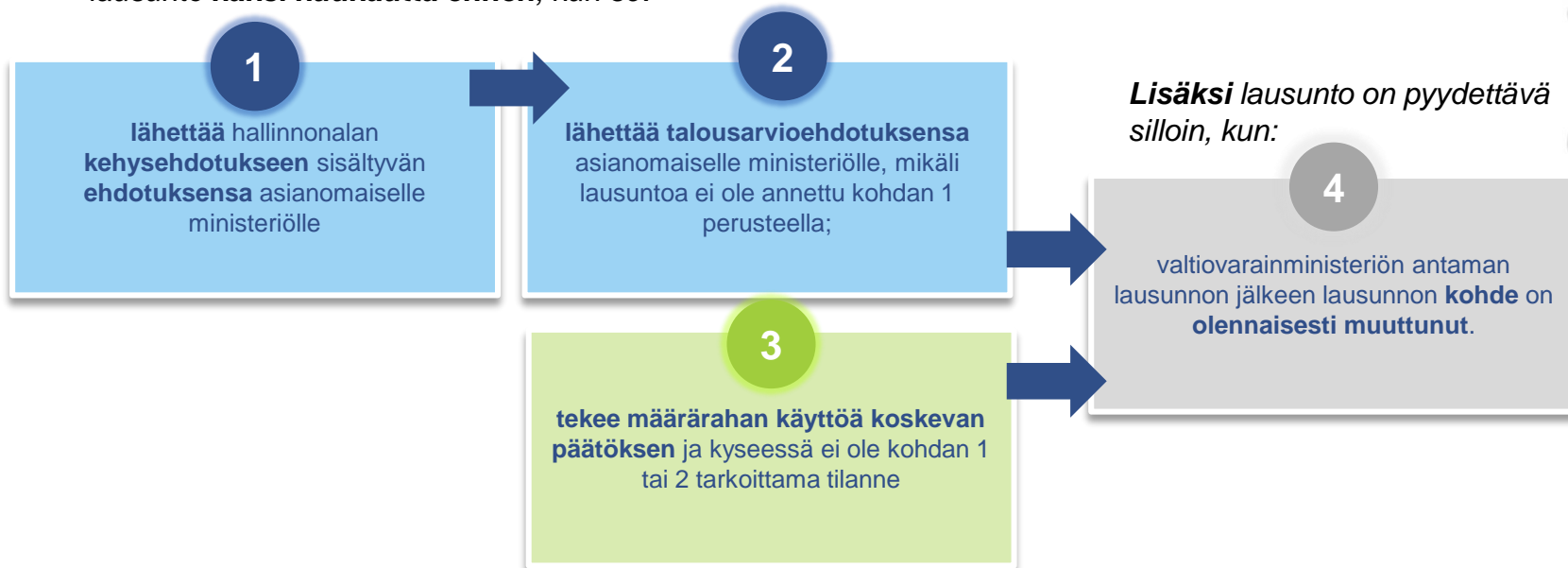
Laadulliset hyödyt

- Asiakas- ja yhteiskunnallinen näkökulma
- Hallinnon tehostuminen
- Teknologia ja arkkitehtuuri
- Tieto
- Henkilöstö

Mikä olisi lausuntopyynnön ajankohta?

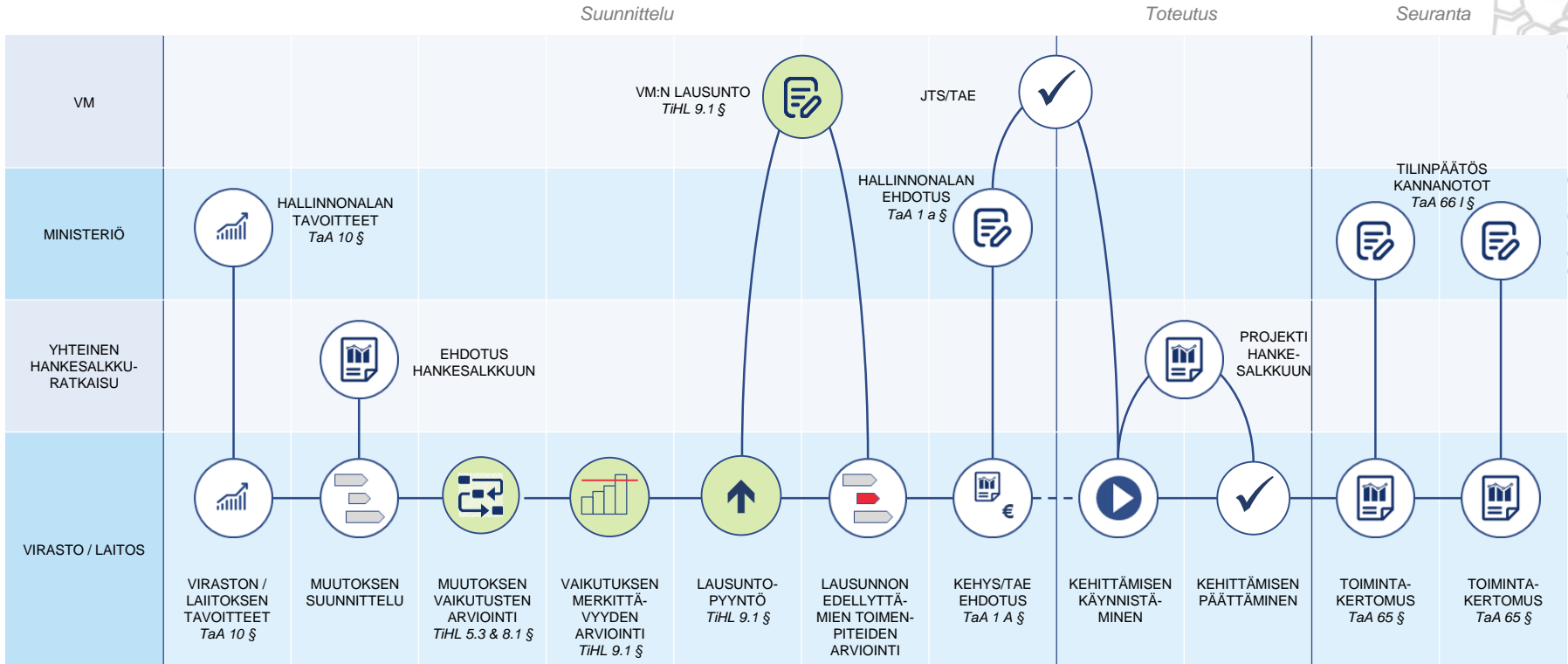
asetusluonnos 3 §

Valtion viraston tai laitoksen on pyydettävä valtiovarainministeriön lausunto **kaksi kuukautta ennen**, kun se:

Lausuntomenettely toiminnan ja talouden suunnittelussa ja seurannassa

Edellisellä dialla kohdat 1 ja 2

Lisätietoja

Mistä löytyy lisätietoa?

- Tiedonhallintalain täytäntöönpanosta viestitään VM:n verkkosivuilla: <http://vm.fi/tiedonhallintalain-taytantonpano>
  - Sivulta löytyy mm. 27.9. pidettävä webinaari lausuntomenettelystä
- Hankeikkunassa hankkeen työryhmien asettamispäätökset: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=VM095:00/2019>

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Jenni Taskinen
erityisasiantuntija
p. 02955 30249
etunimi.sukunimi@vm.fi

